

Vorming groepsprocessen en groepsdynamiek GRIEND 3

Voor jaar 2026
30u.

Programma

Lesdag 1 - Introductie groepskenmerken en basis groepsdynamica 10 feb 9.30 - 16.30

Onderwerp

Introductie groepskenmerken en basis groepsdynamica.

Programma ochtend: 9.30 - 12.30

- Kennismaking, bespreking groepservaringen en leerdoelen van de deelnemers:
 - Wat voor ervaring heb je met groepen?
 - Wat verwacht je van deze module?
 - Wat verwacht je van de docenten?
- Toelichting opzet en inhoud van de module:
 - Theorie: basis groepsdynamica.
 - Wat is een groep en wat zijn de basiskenmerken van elke groep? Wat is eigen aan elke groep? Wat is groepsdynamisch kijken (bifocale bril) en waarin verschilt dit van een individuele kijk? Het belang van de taak van de groep.
 - Werkzame factoren.
- Ervaringsgroep (sessie 1) en nabespreking.

Onderwerp middag:

Vervolg groepskenmerken en basis groepsdynamica.

Programma middag: 13.30 16.30

- Theorie over de structurelementen:
 - Rollen: roldifferentiatie en rolfixatie, welke rollen kunnen herkend worden in groepen, functie van rollen.
 - Normen: descriptieve en prescriptieve normen, de invloed van normen op het groepsproces en op de therapie, herkennen van normen (zie ook ervaringsgroep).
 - Cohesie: het belang van cohesie, verschillende vormen van cohesie, cohesie en de therapeutische werkrelatie.
 - Interactie als noodzaak voor werkzame leerervaringen.
- Rollenspel van groepsdynamiek en oefenen van interventies in een beginnende groep:
 - Cohesie bevorderen aan de hand van spiegelen en verbreden.
 - Interactie bevorderen.
- Observatie: DVD van de NVGP: 'Groepsfasen uitgelicht - Outpatiënts Yalom'

Lesdag 2 – Theoretische hoofdstromen

24 feb 9.30 - 16.30

Onderwerpen

- Model groepsontwikkeling (Levine)
- Model Basisaannames (Bion)

- Model groepsfocaal conflict (Whitacker en Liebermans)

Programma ochtend: 9.30 - 12.30

- Ervaringsgroep: sessie 2.
- Theorie: korte presentatie van de theorie:
 - Elke groep doorloopt herkenbare fasen en een “crisis” leidt tot een overgang naar een volgende fase.
 - In elke groep spelen kernthema’s die terug te leiden zijn tot spanningsvelden in de groep tussen wensen/motieven en angsten.
 - Elke groep kent verschillende niveaus van functioneren.
 - In elke groep zijn afweermechanismen actief die een manier zijn om om te gaan met universele ondraaglijke aspecten van het samenzijn in een groep.
 - De groep is een sociale micro-kosmos waarin de pathologische interactiepatronen zich manifesteren en voor verandering toegankelijk zijn.

Programma middag: 13.30 16.30

- Theorie: vervolg theorie
- Rollenspel: observatie van het groepsproces en oefenen van interventies in een dynamische groep waarin zich een autoriteitscrisis voordoet.
- Observatie: DVD - NVGP ‘Groepsfasen uitgelicht: autoriteitscrisis’

Lesdag 3 – Complexe processen en rolfixaties

10 maart 9.30 - 16.30

Onderwerp ochtend: Overdracht en tegenoverdracht

Programma ochtend: 9.30 - 12.30

- Theorie: toelichting theorie overdracht en tegenoverdracht.
- Rollenspel: observeren van en oefenen in het hanteren van overdracht en tegenoverdracht.
- Ervaringsgroep (sessie 3).

Onderwerp middag: Projectieve identificatie en zondebokfenomeen.

Programma middag: 13.30 - 16.30

- Theorie: toelichting projectieve identificatie.
- Rollenspel: observatie van het groepsproces en oefenen van interventies in een dynamische groep waarin zich een zondebokfenomeen voordoet.
- Observatie: DVD - NVGP ‘Groepsfasen uitgelicht: zondebokfenomeen’

Lesdag 4: Interpersoonlijke –interactieve groepstherapie.

24 maart 9.30 - 16.30

Onderwerpen:

Interpersoonlijke –interactieve groepstherapie

Programma: 9.30 - 16.30

- Inleiding: hoofdkenmerken interactieve model: geschiedenis, indicatiestelling en doelgroep.
- DVD Yalom.
- In subgroepen literatuur bespreken en vragen formuleren.
- Kerninterventies doornemen:
 - Activeren van het hier-en-nu
 - Stimuleren emotionele ervaringen in de groep
 - Reflectie stimuleren door de groep

- De groep aan laten sluiten bij het onderzoeken van het 'hier-en-nu' van een groepslid
- Stimuleren van horizontale onthullingen i.p.v. verticale
- Feedback geven
- Ervaringsgroepsoefening:
 - Demonstratie/modelling door de docent: werken in het hier-en-nu.
 - Deelnemers krijgen de taak: onderzoek je eigen rol in groepen.
- Rollenspel: hier-en-nu activeren, groep laten aansluiten bij hier-en-nu werken.

Lesdag 5 - Intake en indicatiestelling en werkstukbespreking

10 april 9.30 - 16.30

Onderwerp ochtend:

- Een groep opzetten en Indicatiestelling.
- Beëindigen.

Programma ochtend: 9.30 - 12.30

- Kennistoets (zie ook Eindopdracht).
- Ervaringsgroep (sessie 5).
- OefeninG 'organiseren van een groep':
 1. Bedenk een groepsaanbod en beschrijf dit aan de hand van het artikel 'een groep organiseren'.
 2. Beschrijf de wijze waarop de indicatiestelling gebeurt en waarom, aan de hand van het artikel over indicatiestelling
 3. Voorstelling van het groepsaanbod aan de deelnemers en kritische reflecties.

Onderwerp middag:

Werkstukbespreking: interactieve bespreking van de werkstukken.

Programma middag: 13.30 16.30

- Werkstukken bespreken in subgroepen:

Elke deelnemer leest alle werkstukken van zijn/haar subgroep op voorhand. De bespreking van de werkstukken gebeurt in twee subgroepen aan de hand van volgende vragen:

 1. Zijn er informatieve verduidelijkingen nodig over de ingebrachte casus?
 2. Kan je de gemaakte analyse herkennen? Is een andere analyse mogelijk?
 3. Bespreking van de voorgestelde alternatieve interventie.
- Afsluiting en evaluatie:
 - Aan het begin van deze module heb je leervragen geformuleerd. In hoeverre zijn deze vragen beantwoord?

Literatuur

Handboeken:

Verwacht wordt dat de deelnemer gedurende deze module dit boek tot zijn/haar beschikking heeft:

- Haas, W. de (2020), Groepsbehandeling en teambegeleiding in de zorg. Amsterdam: Boom Nelissen.
- Praktijkrichtlijnen groepsbehandelingen in de GGZ (zie lesdag 1 waar je dit kunt downloaden)

Lesdag 1:

- Sanders, T & Van der Veer, C. (2019). Hoofdstuk 4: Werkzame factoren en mechanismen. Uit: Praktijkrichtlijnen voor Groepsbehandeling in de (Geestelijke) Gezondheidszorg. Utrecht: NVGP.
- [2827 Hoijtink, T. \(2001\) Structuurelementen van groepen. Pag. 17-36](#)
- Bekker, M & Loeb, E (2019). Hoofdstuk 5: Groepsprocessen en groepsdynamiek. Uit: Praktijkrichtlijnen voor Groepsbehandeling in de (Geestelijke) Gezondheidszorg. Utrecht: NVGP
- De Haas, W. (2020), Groepsnormen en sociale invloed. In: Groepsbehandeling en teambegeleiding in de zorg. Amsterdam. Uitgeverij Boom. (pp 223-250) **Handboek**
- Haas, W de. (2020). Interactie in kaart brengen. In: Groepsbehandeling en teambegeleiding in de zorg. (pag. 29-42) Amsterdam: Boom. **Handboek**

Lesdag 2:

- Haas, de W. (2020), Groepsontwikkeling. In: Groepsbehandeling en teambegeleiding in de zorg. pag. 189-220. Amsterdam: Boom. **Handboek**
- [8809 A1 Berk, T., De groepstherapie, pag. 78-83.pdf](#)
- Vanderhallen, C. & van de Veer, C. (2025), Het focaal conflict in groepstherapie: theorie en model. In: Groepen, Tijdschrift voor groepsdynamica en groepspsychotherapie, maart 2025, jaargang 26, nummer 1.

Lesdag 3:

- [3265 Berk, T. 2005 H5 Fenomenen in therapeutische processen. blz 124 tm 132](#)
- [10338 Veer vd C.W.M. 2019. Artikel Projectieve identificatie in groepen - een therapeutisch potentieel \(pag. 23-33\)](#)
- De Haas, W. (2020), Rolgedrag in de groep. In: Groepsbehandeling en teambegeleiding in de zorg. Amsterdam. Uitgeverij Boom. (pp 255-282) **Handboek**
- [3404 Snijders, j. 2005 H4 Theoretische uitgangspunten voor interventies. Blz.16 tm 26](#)

Lesdag 4:

- [Kelfkens, L. 2022 Interpersoonlijke groepspsychotherapie. Leerboek groepspsychotherapie. De tijdstroom. Pag. 63 - 76..pdf](#)
- Yalom, I. & Leszcz, M. (2020). Interpersonal learning. In: *The Theory and Practice of Group Psychotherapy*, pag. 33-72
- Yalom, I., Leszcz, M. (2020). The therapist: working in the here-and-now. In: *The theory and practice of group psychotherapy*, pag. 202-228. New York: Basic Books.

Lesdag 5:

- Haas, W. de (2020), Een groep organiseren. In: In: Groepsbehandeling en teambegeleiding in de zorg. (pag 43-74). Amsterdam: Boom. **Handboek**